

MINISTERSTWO EDUKACJI I NAUKI

SEKRETARZ STANU,
PEŁNOMOCNIK RZĄDU DO SPRAW KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO I NADZORU PEDAGOGICZNEGO
TOMASZ RZYMKOWSKI

Warszawa, 12 maja 2021 r.

DKO-WOKO.056.7.2021.MK

Pan
Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na wystąpienie z dnia 14 kwietnia br. II.7037.33.2021.AT skierowane do Ministra Edukacji i Nauki uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień w sprawie wątpliwości dotyczących potencjalnej niezgodności niektórych przepisów ograniczających funkcjonowanie jednostek systemu oświaty w okresie pandemii z przepisami Konstytucji RP.

W przypadkach uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami zagrażającymi życiu lub zdrowiu dzieci i młodzieży przepisami art. 30b ustawy Prawo oświatowe - minister właściwy do spraw oświaty i wychowania został upoważniony do czasowego ograniczenia lub zawieszenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty.¹ Powyższe upoważnienie ustawy zostało wykonane rozporządzeniem Ministra Edukacji i Nauki w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty (...).² Stosownie do § 2 ust. 2 pkt. 1 tego rozporządzenia od dnia 12 kwietnia 2021 r. do dnia 18 kwietnia 2021 r. na obszarze kraju ogranicza się m.in. funkcjonowanie publicznych i niepublicznych przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego. Zgodnie z § 2 ust. 4 pkt 2 tego rozporządzenia, niezależnie od ograniczenia stacjonarnej działalności przedszkoli na wniosek rodziców wykonujących określone zadania publiczne -

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.)

² Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem covid-19 (Dz.U. z 2021 r. poz. 561 z późn. zm.)

dyrektor przedszkola ma obowiązek zorganizować takie zajęcia dla dzieci grupy rodziców wskazanej w rozporządzeniu.³

Sformułowane w zapytaniu wątpliwości dotyczą rozstrzygnięcia czy wskazanie w przepisach niektórych rodziców, zachowujących prawo do zajęć stacjonarnych oraz tym samym wykluczenie innych rodziców z tego uprawnienia – jest zgodne z postanowieniami Konstytucji RP oraz czy w przypadku braku zgodności - takie przepisy podlegają wykonaniu?

Należy uznać, że podniesione wątpliwości dotyczą zgodności treści ww. przepisów rozporządzenia z brzemieniem art. 32 ust. 1 i ust. 2 ustawy zasadniczej czyli zasady równości i wynikającej z niej zakazu dyskryminacji. Zgodnie z tymi przepisami:

- wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.
- nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.⁴

Opisana reguła oznacza, że wszystkie podmioty charakteryzujące się daną cechą istotną mają być traktowane tak samo. Tak rozumiana zasada równości oznacza jednak możliwość (obowiązek) różnego traktowania różnych adresatów lub podmiotów znajdujących się - w odmiennej sytuacji faktycznej. Równość służy bowiem zagwarantowaniu równych szans poszczególnym, także zróżnicowanym podmiotom.⁵

Odnosząc powyższe do stanu prawnego i faktycznego należy podkreślić, że od 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej

³ Dotyczy rodziców dzieci, którzy:

- a) są zatrudnieni w podmiotach wykonujących działalność leczniczą,
- b) realizują zadania dotyczące koordynacji ratownictwa medycznego,
- c) realizują zadania publiczne w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19,
- d) pełnią służbę w jednostkach zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny,
- e) wykonują działania ratownicze,
- f) są zatrudnieni w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej w rozumieniu art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369),
- g) są zatrudnieni w ogrzewalniach i noclegowniach, o których mowa w art. 48a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- h) są zatrudnieni w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, o których mowa w art. 67 i art. 69 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- i) są zatrudnieni w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych oraz w interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych,
- j) są zatrudnieni w formach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3,
- k) są zatrudnieni w jednostkach systemu oświaty, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, i realizują zadania na terenie tych jednostek

⁴ Konstytucja RP dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

⁵ Jan Paweł Tarno komentarz do art. 32 Konstytucji RP. Także wyr. TK z 28.11.1995 r., K 17/95, OTK 1995, Nr 3, poz. 18; wyr. TK z 5.11.1997 r., K 22/97, OTK 1997, Nr 3–4, poz. 41.

obowiązuje stan epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.⁶ Dla władz publicznych każdego stopnia i ich jednostek organizacyjnych oznacza to powstanie konstytucyjnego obowiązku podjęcia wszelkich działań na rzecz zwalczania chorób epidemicznych (art. 68 ust. 4 Konstytucji RP⁷). Przez władze publiczne rozumie się w tym miejscu również wszystkie podmioty publiczne (instytucje, służby, osoby), które z mocy przepisów odrębnych są obowiązane do podjęcia działań na rzecz bezpieczeństwa, wykonywania i stosowania przepisów zabezpieczających interes wspólny. Sytuacja ta jest zatem równoznaczna z mobilizacją i przypisaniem także szczególnych obowiązków określonym (a nie wszystkim) osobom i służbom.

Ściśle w takim kontekście należy zatem rozumieć i spostrzegać wskazane na wstępie upoważnienie ustawowe powołane art. 30b ustawy Prawo oświatowe oraz zakres normatywny stosownego aktu wykonawczego (rozporządzenia). Nie ulega wątpliwości, że wymienione w § 2 ust. 4 pkt 2 tego rozporządzenia wykonują złożone zadania na rzecz dobra publicznego i zadania te różnią się od zadań i obowiązków podmiotów (osób), nieuczestniczących bezpośrednio w procedurach ograniczających rozprzestrzenienie się epidemii. Z tych względów należy uznać, że osoby w obliczu epidemii pozostają w różnej sytuacji faktycznej, rodzinnej, zawodowej i okoliczności te mogą, a wręcz powinny być uwzględnione w rozstrzygnięciach prawodawczych. W przypadku prawa oświatowego fakt zróżnicowania sytuacji (roli) podmiotów (osób) ma dodatkowe uzasadnienie. Zawieszenie zajęć stacjonarnych m.in. w przedszkolach jest równoznaczne z obowiązkiem przejęcia przez rodziców całokształtu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Oznacza to również usprawiedliwione zwolnienie z wykonywania obowiązków zawodowych (lekarze, pielęgniarki policja, nauczyciele etc.), a w konsekwencji ograniczenie zdolności Państwa i jego instytucji – do prowadzenia stałych i skutecznych działań na rzecz bezpieczeństwa wspólnego.

Z tych względów należy uznać, że rozstrzygnięcia zawarte w § 2 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem covid-19 – są adekwatne, symetryczne i odpowiednio nie naruszają zasady równości oraz pozostającej w związku z nią zasady zakazu dyskryminacji.

Nadto należy podkreślić, że rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 26 marca 2021 r. jest źródłem prawa powszechnie obowiązującego w rozumieniu przepisów ustawy zasadniczej (art. 87 ust. 1). Treść rozporządzenia została ogłoszona czym wypełniono właściwe dyspozycje ustrojowe (art. 88 ust. 1 Konstytucji RP). Przepisy rozporządzenia są w konsekwencji obowiązujące i wiążące i brak jest podstaw faktycznych i prawnych do ich podważania.

⁶ § 1 rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. z 2020 r. poz. 491 z późn. zm.) wydanego na podstawie art. 46 ust. 2 i 4 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2019 r. poz. 1239 z późn. zm.)

⁷ Art. 68 ust. 4 Konstytucji RP - władze publiczne są obowiązane do zwalczania chorób epidemicznych i zapobiegania negatywnym dla zdrowia skutkom degradacji środowiska.

Ponadto upoważnienie ustawowe z art. 30b Prawo oświatowe wskazuje na możliwość m.in. ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty nie precyzując na poziomie ustawy w jaki sposób mogłoby one nastąpić. Zatem szczegółowy sposób ograniczenia funkcjonowania jednostek oświaty uregulowany powinien zostać określony w rozporządzeniu. Stąd też upoważnienie ustawowe z art. 30b Prawo oświatowe również umożliwia ograniczenie funkcjonowania jednostek systemu oświaty w stosunku do dzieci osób, które nie uczestniczą bezpośrednio w procedurach ograniczających rozprzestrzenienie się epidemii COVID-19.

Z poważaniem

Tomasz Rzymkowski
Sekretarz Stanu
/ – podpisany cyfrowo/